INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro osmý a devátý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_6C_16_Literarni_testovani_III-ukazky**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Literární testování III- ukázky**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **5.4.2013**

Anotace: **DUM slouží k zopakování světové literatury a k upevnění znalostí o díle a autorovi. Dále si dává za cíl seznámit žáky s konkrétními ukázkami a vybízet je k diskuzi.**

Očekávaný výstup: **Žák zařadí ukázku a určí autora, dokáže odpovědět alespoň na tři otázky vztahující se k ukázce a k autorovi či jeho době. Ostatní odpovědi dokáže dohledat.**

Věková skupina, ročník: **ZŠ, 8. ročník**

Metodické pokyny: **Žáci nahlas přečtou ukázku a určí dílo a autora. Následně odpoví na otázky vztahující se k textu a k autorovi. Na závěr provedou sebehodnocení.**

Pomůcky: **sešit, popřípadě internet.**

Časový harmonogram: **15 minut**

Literární testování – ukázky III

MGR. BARBORA SCHNEIDEROVÁ

Přečtěte si ukázku a určete autora

„Já píši vám - co mohu více?
Co ještě mohu dodati?
Teď vím, že máte právo sice
mne pohrdáním trestati,
leč ještě věřím, nešťastnice,
že mne váš milosrdný soud
nemůže přece zavrhnout.
Já nejdřív mlčeti jsem chtěla;
a věřte: nebyl byste znal
nikdy můj ostýchavý žal,
kdybych jen stín naděje měla,
že třeba jednou za týden
vás u nás na vsi uzřím jen,
abych vám slůvko mohla říci
a v duchu vaši tvář a hlas
než znovu navštívíte nás,
dnem nocí abych mohla stříci…

Však řekli, že jste samotář.
Že na vsi nudíte se, víme.
A z nás věru nejde zář,
třebaže ze srdce vás ctíme.
Proč jenom, proč jste přišel k nám?
Já v žalu opuštěné vsi té
bych neznala vás, jak vás znám,
ba ani žal, jejž pochopíte.
Mé zármutky, v tmách duše skryté,
by smířil čas, pak (kdož to ví?)bych
zadala se mužovi
a byla mu i věrnou ženou,
i ctnostnou matkou usmířenou.
Jiného? Né již,
v světě ráda již nemohu mít já,
tak si to prozřetelnost žádá,
tak chtějí nebesa.
Jsem tvá!

Odpovězte na otázky

1. Jaké národnosti byl autor díla?
2. Jaké jsou hlavní postavy díla?
3. Kde a kdy se odehrává?
4. O jaký literární žánr se jedná?
5. Jmenuj další romantické autory.
6. Charakterizuj romantismus.
7. Jmenuj další díla autora, ve zkratce jedno z nich představ.
8. Jak autor zemřel?

Řešení – Alexandr Sergejevič Puškin – Evžen Oněgin

1. Jaké národnosti byl autor díla? Rus.
2. Jaké jsou hlavní postavy díla? Evžen Oněgin, Taťána, Olga, Lensky.
3. Kde a kdy se odehrává? Počátek 19. století na ruském venkově.
4. O jaký literární žánr se jedná? Lyrickoepický román ve verších.
5. Jmenuj další romantické autory. Byron, Hugo, Stendhal (částečně realismus) atd.
6. Charakterizuj romantismus. Umělecký směr (životní pocit), který se staví proti racionalismu, zdůrazňuje lidský cit, klade důraz na fantazii, návrat k minulosti a k přírodě, osamělý hrdina.
7. Jmenuj další díla autora, ve zkratce jedno z nich představ. Kapitánská dcerka, Piková dáma, Ruslan a Ludmila atd.
8. Jak autor zemřel? V souboji.

Přečtěte si ukázku a určete autora

Eliška (s pukrlátkem): S dovolením tatínku, já se nechci vdávat.
Harpagon (s pukrlátkem, po ní): S dovolením dcerunko, a já, já chci, aby ses vdala.
Eliška: Nezlobte se na mne, tatínku!
Harpagon (po ní): Nezlobte se na mne, dcerunko!
Eliška: Velmi si vážím pana Anselma, tatínku. Ale, s dovolením nevezmu si ho!
Harpagon (po ní): Velmi si tě vážím, dcerunko, ale, s dovolením, vezmeš si ho - dnes <u>večer</u>!
Eliška: Dnes večer?
Harpagon: Dnes večer!
Eliška: Tatínku, to neudělám!
Harpagon: Dcerunko, to uděláš!
Eliška: Neudělám!
Harpagon: Uděláš!
Eliška: A já vám povídám, že ne!
Harpagon: A já ti povídám, že jo!
Eliška: K tomu mě nedonutíte!
Harpagon: K tomu tě donutím!
Eliška: To se raději zabiju, než bych si vzala takového <u>muže</u>!
Harpagon: Nic se nezabiješ a vezmeš si ho! Ale podívejme se na to, jak rozvazuje! Slyšel to kdy svět, aby dcera takhle mluvila s otcem?
Eliška: A viděl to kdy svět, aby otec takhle vdával dceru?
Harpagon: Je to bezvadná partie. A sázím se, že kdekdo mi ji schválí.
Eliška: A já se sázím, že nikdo, nikdo, kdo má všech pět pohromadě.
Harpagon: Tady jde Valér. Chceš? Necháme to na něm, ať nás rozsoudí!
Eliška: Dobrá.
Harpagon: A podrobíš se jeho rozsudku?
Eliška: Udělám, co řekne.
Harpagon: Platí.

Odpovězte na otázky

1. O jaký literární žánr se jedná?
2. Jak autor zemřel?
3. Na jaké dva literární proudy se klasicistní literatura dělila?
4. Co je zákon tří jednot?
5. Čím se zabývají autorovy komedie?
6. Jmenuj další autorovy hry.
7. Na dvoře kterého panovníka působil?
8. Kteří další dramatici patří do klasicismu?

Řešení – J.B.Moliere - Lakomec

1. O jaký literární žánr se jedná? Drama, komedie.
2. Jak autor zemřel? Na jevišti během představení.
3. Na jaké dva literární proudy se klasicistní literatura dělila? Vysoký (eposy, tragédie, ódy) a nízký (komedie, bajka, satira).
4. Co je zákon tří jednot? Dle Aristotela – jednota času (vše se odehraje během 24 hodin), místa (na jednom místě), děje (pouze jedna zápletka).
5. Čím se zabývají autorovy komedie? Výsměch lidským vlastnostem.
6. Jmenuj další autorovy hry. Zdravý nemocný, Misantrop, Tartuffe atd.
7. Na dvoře kterého panovníka působil? Ludvíka XIV. – krále Slunce.
8. Kteří další dramatici patří do klasicismu? Pierre Corneille, Jean Racine.

Přečtěte si ukázku a určete autora

A v tom si vzpomněla na člověka, kterého přejel vlak v den, kdy se poprvé setkala s Vronským, a najednou pochopila, co má dělat. Hbitým, svižným krokem sestoupila po schůdkách vedoucích od čerpadla ke kolejím a stoupla si těsně k vlaku, který jel kolem ní. Dívala se na spodek vozů, na šrouby, řetězy a vysoká litinová kola prvního vozu, zvolna se valícího, a snažila se odhadnout střed mezi předními a zadními koly i okamžik, kdy bude ten střed proti ní.

Tam! Hleděla do stínu vozu, na písek smíšený s mourem, kterým byly zaváty pražce. Tam právě uprostřed, a potrestá ho a zbaví se všech i sebe. Chtěla se vrhnout pod první vůz, jehož střed se octl proti ní. Ale začala si sundávat z ruky červenou kabelku a to ji zdrželo, až už bylo pozdě, střed vozu ji minul. Musela čekat na další vůz. Zmocnil se jí pocit, jaký mívala, když se při koupání chystala vejít do vody, a udělala si křížek. Navyklý pohyb při znamení kříže vyvolal v její duši celý řetěz dětských i dívčích vzpomínek, temnota, která jí všecko zahalovala, náhle spadla a na okamžik před ní vyvstal život se všemi hřejivými minulými radostmi.

Ale nespouštěla zrak z kol dalšího vozu, který se blížil. A přesně ve chvíli, kdy byl střed mezi koly proti ní, odhodila červenou kabelku, s hlavou vtaženou mezi ramena padla pod vůz na ruce a lehce, jako by chtěla hned zase vstát, poklekla. A v témž okamžiku se zhrozila, co dělá. Kde je? Co dělá? Proč? Chtěla se zvednout a uskočit zpět. Ale cosi obrovského a neúprosného ji udeřilo do hlavy a vleklo ji za záda. ”Panebože, odpusť mi všecko!” hlesla, když si uvědomila, že zápas je marný. Stařeček něco huhňal a pracoval s železem. A svíce, při níž četla knihu plnou nepokoje, klamu, bolesti a zla, ta svíce vzplanula jasnějším světlem než kdy jindy, ozářila jí vše, co předtím bylo obestřenou tmou, zaprskala, začala skomírat a zhasla navždy.

Odpovězte na otázky

1. O jaký literární žánr se jedná?
2. Vyjmenuj další díla autora.
3. V kterém století žil a jaké byl národnosti?
4. Definuj realismus a jmenuj další autory.
5. V době realismu se objevuje téma zbytečného člověka, kdo byl zbytečný člověk?
6. V kterém dalším realistickém díle páchá hlavní hrdinka sebevraždu?
7. Který další směr vychází z realismu (poukazuje na syrovou skutečnost), kdo byl hlavním představitelem tohoto směru?

Řešení – L. N. Tolstoj – Anna Karenina

1. O jaký literární žánr se jedná? Realistický psychologický román.
2. Vyjmenuj další díla autora. Vzkříšení, Vojna a mír.
3. V kterém století žil a jaké byl národnosti? V 19., Rus.
4. Definuj realismus a jmenuj další autory. Umělecký směr, který pravdivě a věrně zobrazuje člověka, poukazuje na nedostatky společnosti a kritizuje je. Balzac, Dostojevskij, Dickens, Flaubert, Gogol.
5. V době realismu se objevuje téma zbytečného člověka, kdo byl zbytečný člověk? Povrchně žijící, sobecký, vypočítavý muž, obvykle šlechtic, který se sice snaží o naplnění smyslu svého života, prožívá různá dobrodružství, milostné příběhy, bývá i odvážný, energický, ale nedokáže se zbavit pocitu vzdoru. Objevuje se v ruské literatuře – např. Oblomov.
6. V kterém dalším realistickém díle páchá hlavní hrdinka sebevraždu? Paní Bovaryová.
7. Který další směr vychází z realismu (poukazuje na syrovou skutečnost), kdo byl hlavním představitelem tohoto směru? Naturalismus, Emil Zola.

Zdroje

Pokud není uvedeno jinak, autorem textu je Mgr. Barbora Schneiderová.

Tolstoj, L.N. : Anna Karenina, přel. Michal Rastislav, Lidové nakladatelství, Praha 1973, s.388

Moliére, J.B.: Lakomec, přel. Svatopluk Kadlec, Orbis, Praha 1953, s. 49

Puškin, A.S.: Evžen Oněgin, přel. Mašková Olga, Svět sovětů. Praha 1966

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com